2. Гоц Л. С. Архетип і архетипний образ: проблеми термінології у дослідженнях культури / Л. С. Гоц // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – Київ, 2017. − № 4. С. 52-57 − ISSN2226–3209

3. Іванишин Василь. Пізнання художнього твору / Василь Іванишин, Петро Іванишин. – Дрогобич : Видавнича фірма "Відродження", 2003. − 56 с. − ISBN 966-538-143-1

4. Паррингтон Вернон Луис. Основные течения американской мысли. В трёх томах. Т 3 / Вернон Луис Паррингтон. − Москва : Издательство иностранной литературы, 1963. – 604 с.

5. Free ebooks : Project Gutenberg [Електронний ресурс] / Across the Years by Eleanor H. Porter. – Режим доступу: http://www.gutenberg.org/ebooks/6991 (дата звернення 02. 02. 2020). – Назва з екрану

The article is devoted to the study of the system of images in the stories "When Father and Mother Rebelled", "The Black Silk Gowns", "The Giving Thanks of Cyrus and Huldah" by Eleanor Hodgman Porter.

***Key words**: artistic image, system of images, archetype, image-character, artistic detail.*

Лада Прийма

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Науковий керівник – д. філол. н., проф.Степаненко М.І.

Англіцизми в українській медичній терміносистемі

Активізація іншомовних надходжень з англійської мови до медичної терміносистеми сучасної української мови зумовлена низкою екстралінгвальних факторів, які пов'язані з науковим прогресом узагалі (на сучасному етапі англійська мова відіграє роль своєрідної мови-посередника в науковому дискурсі) і поступом у медичній сфері зокрема, що пов'язано з появою нових методів діагностики й лікування, приладів та інструментів медичного призначення.

Проте варто зазначити, що освоєння англомовних запозичень має низку специфічних особливостей, що зумовлено нестабільністю функціювання медичної терміносистеми української мови на початку XXI століття через інтенсивне надходження до неї англіцизмів, неусталеність уживання та різний ступінь освоєння мовою цих одиниць. Передусім це і становить актуальність пропонованого дослідження.

Метою роботи є з'ясування лінгвістичних особливостей медичних термінів-англіцизмів, а також способів їхнього засвоєння в українській мові початку XXI століття. Об'єктом розвідки слугують медичні терміни-англіцизми, предметом – лінгвістичні особливості англійських медичних термінів-запозичень в українській медичній термінології, а також конкретні механізми здійснення цих запозичень.

Під англіцизмом розуміють слово чи мовний зворот у мові, запозичені з англійської мови або створені за зразком англійського слова чи виразу [4, с.86].

Особливості англіцизмів у медичній термінології вивчали К. М. Лопата, О. І. Загорнюк, Т. В. Максимова, В. М. Арістова, О. В. Коннова, Т. С. Кирилова, З. Н. Левит, Я. К. Грот, Е. Ф. Карський, Г. П. Павський та інші.

Із точки зору етимології необхідно пам'ятати, що більшість англіцизмів в українській медичній терміносистемі були запозичені англійською мовою з латинської та грецької. Як зазначає В. М. Арістова, англійська мова може вважатися мовою-посередником у передачі слів із деяких екзотичних мов в усьому європейському ареалі; слова, запозичені з латинської й грецької мов, отримали нові значення на англійському ґрунті та з цими значеннями поширилися в інших мовах [1, с. 41], наприклад: *biventral – двошлуночковий; telemetry – дистанційний вимір, телеметрія; panalgia – паналгія, біль у всьому тілі; polyinfection – поліінфекція.* Більшість таких термінів є інтернаціоналізмами і зрозумілі медикам навіть без перекладу, наприклад: *акомодація* (англ. *accommodation*), *кардіостимулятор* (англ. *cardiostimulator*), *персистенція* (англ. *persistence*).

Абсолютна більшість англіцизмів надійшла до української мови за допомогою транслітерації або транскрипції, рідше – кальки (у медичній термінології можуть калькуватися номінації на позначення анатомічних термінів, лікарських компонентів тощо).

Наведемо деякі приклади медичних термінів, запозичених за допомогою транслітерації, у яких спостережено збереження особливостей написання англійських слів: *анестезія* (англ. *anaesthesia*), *обтуратор* (англ. *obturator*), *норплант* (англ. *norplant*), *кетгут* (англ. *catgut*), *холізм* (англ. *holism*), *експлант* (англ. *explant*). Зокрема, транслітерація є досить продуктивним способом запозичення фармацевтичних термінів, наприклад: *Уромодулін* (англ. *Uromodulin*), *Трипсин* (англ. *Tripsin*), *Зимозан* (англ. *Zymosan*), *волюметр* (англ. *volumeter*) тощо.

Прикладом транскрипції (запозичення із збереженням особливостей вимови мови-донора) є такі терміни: *кластер* (англ. *cluster*), *сайзер* (англ. *sizer*), *войсліфт* (англ. *voicelift*), *скраб* (англ. *scrub*), *стент* (англ. *stent*). За допомогою транскрипції здебільшого запозичуються терміни з нульовим словотворчим формантом: *круп* (англ. *croup*), *венір* (англ. *veneer*).

Подекуди багатокомпонентні медичні терміни можуть передаватися за допомогою транскрипції або транслітерації, наприклад: *нон-діпер* (англ. *non-dipper* – пацієнт із недостатнім нічним зниженням АТ), *найт-пікер* (англ. *night-peaker* – пацієнт із нічною гіпертензією), *нон-респондер* (англ. *non-responder* – пацієнт з істеричними й психастенічними девіаціями).

Проте найбільш продуктивним способом запозичення багатокомпонентних медичних термінів є калькування, наприклад: *кластер-ефект* (англ. *cluster effect*). *метаболічний синдром* (англ. *metabolic syndrome*), *тканинна інженерія* (англ. *tissue engineering*), *клітини-кілери* (англ. *killer cells*). Калькування активно виявляється у фармацевтичній сфері, наприклад: *лікарська картина* (англ. *drug picture*), *боєголовка* (лікарський компонент імунотоксинів) (англ. *war-head*). Запозичення-кальки здебільшого функціюють

як прикладкові структури, наприклад: *таргет-терапія* (англ. *target therapy*), *стрес-тест* (англ. *stress test).*

Англіцизми медичної терміносистеми вирізняються високим ступенем асиміляції (засвоюваності мовою-реципієнтом). Це потверджує наявність великої кількості дериватів, наприклад: *пенетрація – пенетрувати – пенетруючий – пенетрантність* від англ. *penetration*. За рахунок процесів асиміляції можуть з'являтися синонімічні форми одного й того самого медичного терміну, пор.: *таргетна терапія* й *таргет-терапія.* У багатьох запозиченнях з'являються власне українські форманти (суфікси *-ат, -ор* тощо), що свідчить про високий ступінь "одомашнення" певних термінів, наприклад: *оклюдатор* (англ. *occluder*) – апарат, який відтворює всі види рухів щелепи під час відкривання й закривання.

Проте у деяких запозиченнях збережено власне англійські деривати, наприклад, суфікс *-ing,* що є маркером герундію: с*кринінг* (англ. *screening*), *пілінг* (англ. *peeling*), *пірсинг* (англ. *piercing*), л*іфтинг* (англ. *lifting*) тощо. У поодиноких випадках не спостережено відповідності між формотворчими афіксами в англійській та українських мовах, пор.: *деменція* (англ. *dementia*) й *абстиненція* (англ. *abstinence*).

Окрему групу з-поміж медичних запозичень становлять слова-епоніми, які містять поширені імена видатних американських та британських вчених або ж походять від них. Із семантичної точки зору до цієї групи можуть належати анатомічні номінації (названі на честь першовідкривача) або назви захворювань, наприклад: *стравохід Барретта* (англ. *Barrett's esophagus*), *клітина Піка (*англ. *the Pick cell*), *тільце Барра* (англ. *Barr body*).

Отже, ми з'ясували конктретні лінгвістичні особливості медичних термінів-англіцизмів (високий ступінь асиміляції, варіативність способів словотвору та дериваційних засобів, інтернаціональний характер, широкий спектр тематичних груп), а також визначили основні шляхи проникнення до української медичної терміносистеми (транслітерація, транскрипція, калькування).

Література

1. Аристова В. М. Англо-русские языковые контакты: (англизмы врусском языке) / В. М. Аристова – Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1978. – 151 с.

2. Брейтер М. А. Англицизмы в русском языке: история и перспективы: Пособие для иностранных студентов-русистов / М. А. Брейтер – Владивосток, Диалог-МГУ, 1997. – С. 34–45.

3. Лопата К. М. Англоязычные заимствования в медицинской терминологии / К. М. Лопата, А. И. Загорнюк // Язык. Образование. Культура. 2019. – С. 31–35.

4. Ожегов С. И. Словарь русского языка / под ред. Н. Ю. Шведовой. – 14 изд. – М.: Рус. яз., 1983. – 816 с.

The article deals with linguistic features of English borrowings in Ukrainian medical terminology and the way English medical terms enter the Ukrainian language.

Key words: *English borrowings, medical terms, Ukrainian medical terminology, internationalism, transcription, transliteration, calquing.*